

ДЖОН СТАЙНБЕК АКУЛАТА УИКС

Превод от английски: Н. Василев, 1964

chitanka.info

Едуърд Уикс живееше в долината на Райските пасбища, в тясна мрачна къща до самия път. Зад къщата имаше градина от праскови и голяма зеленчукова градина. Едуърд Уикс се грижеше за прасковите, а жена му и красивата му дъщеря се занимаваха със зеленчуковата градина и отглеждаха грах, боб и ранни ягоди за продажба.

Едуърд Уикс имаше грубо загоряло лице и малко студени очи почти без ресници. За него се носеше славата, че е най-хитрият човек в долината. Той правеше сложни сделки и се чувствуваше много щастлив, когато продадеше своите праскови няколко цента по-скъпо от съседа си. Ако му се удадеше случай, занимаваше се и с джамбазлък, като малко шмекеруваше и със своята съобразителност беше заслужил уважението на общината, но въпреки това не стана по-богат. Обичаше обаче да си дава вид, че има спестявания в ценни книжа. На събранията на училищния съвет разсъждаваше с другите членове на общината, когато ставаше дума за различни акции, и затова хората решиха, че има значителни спестявания. Жителите в долината го наричаха Акулата Уикс. „Той ли, Акулата? — казваха за него. — Той сигурно е насъбрал двадесетина хиляди, а може и повече. Умен е той — не можеш го подведе.“

А право казано, Акулата нито веднъж в живота си не бе държал в ръцете си повече от петстотин долара.

Най-голямо удоволствие за Акулата стана да смята, че е богат. Той така се наслаждаваше на това чувство, че сам повярва в собственото си богатство. Като определи въображаемото си състояние на петдесет хиляди долара, той заведе тетрадка като главна книга, където вписваше данните за своите влогове и изчисляваше печалбите. Всички тези манипулации станаха най-голямата радост в живота му.

По това време в Сълийнъс новата нефтена компания реши да извърши сондажи в южната част на графството Монтери. Като чу за това, Акулата отиде във фермата на Джон Уайтсайд, за да обсъди с него ценността на акциите на новата компания.

— Интересува ме нефтената компания на Южното графство — каза той.

— Да, отчетите на геолозите обнадеждват — съобщи Джон Уайтсайд. — Аз и по-рано бях чул, че в този район има нефт. Чувал съм преди много години. — С Джон Уайтсайд се съветваха често по

такива работи. — В началото аз не бих вложил много пари — добави той.

Акулата стисна с пръсти долната си устна и се замисли за минута.

— Все си мисля за това — каза той. — Примамлива работа. Имам десет хиляди долара, които така си стоят. Само че трябва преди това добре да се обмисли. Много бих желал да зная вашето мнение.

Но в себе си Акулата реши какво да прави. В къщи той взе тетрадката и намали от въображаемата си банкова сметка десет хиляди долара. После в графата за ценни книжа вписа хиляда долара акции на нефтената компания от Южното графство. И от този ден започна да следи трескаво борсовия бюлетин. Когато цените на акциите малко се повишиха, Акулата се разхождаше, като тихичко си подсвиркваше, но когато цените паднаха, от страх в гърлото му застана буца. Най-сетне цените на акциите на Южната нефтена компания отново подскочиха. Акулата изпадна в такова ликуване, че веднага отиде в универсалния магазин и си купи за камината черен мраморен часовник с две колони от оникс по двете страни на циферблата и с бронзов кон горе. Хората в магазина се спогледнаха многозначително и някой каза:

— Побъркал ли се е, що ли?

След една седмица акциите окончателно паднаха и компанията се разори. Като чу тази новина, Акулата незабавно взе тетрадката си и записа, че е продал своя дял един ден преди краха на компанията и е получил две хиляди долара печалба.

Пат Хамбърт, на връщане от Монтери, спря колата си до къщата на Акулата.

— Чух, че здравата си изгорял с акциите на Южната нефтена компания — каза той.

Акулата доволно се усмихна.

— За какво ме смяташ, Пат? Аз продадох тези акции преди два дена. Ти трябва да знаеш, че не съм толкова глупав. Аз виждах, че тези акции не струват нищо. Но знаех, че когато акциите се покачат, ще мога да ги продам износно. И когато някои започнаха да продават тези акции, и аз побързах да се отърва от тях.

— Добре си се измъкнал — каза възхитено Пат.

И когато той се отби в универсалния магазин и предаде на всички разговора си с Акулата, хората само клатеха глави и отново

пресмятаха богатството на Акулата. Да, трудно беше да се мерят сега с Акулата.

В това време Акулата взе четиристотин долара от банката в Монтери и си купи стар трактор „Фордзън“.

Постепенно в Райските пасбища се разнесе такава слава за разсъдливостта на Акулата, че вече никой не се решаваше да купи някаква акция, парче земя или дори кон, без да се посъветва с него. А когато се обръщаха за съвет, Акулата Уикс разглеждаше работата внимателно от всички страни и като преценяваше всичко, даваше разумен съвет.

След няколко години по главната книга можеше да се съди, че, влагайки парите си с ум, Акулата е натрупал сто двадесет и пет хиляди долара. Като виждаха, че той живее като бедняк, съседите му още повече го уважаваха: богатството не беше му замаяло главата. Да, Акулата беше умен. А жена му и хубавицата дъщеря все така се грижеха за зеленчуците и ги продаваха в Монтери. Сам Акулата от сутрин до вечер работеше в градината.

Романтична любовна история в живота на Акулата нямаше. На деветнадесет години той покани здравето, яко момиче Кътрин Малок на три танца. По-нататък всичко тръгна гладко и той се ожени за нея, защото семейството ѝ и всички съседи очакваха това. Кътрин не можеше да се нарече хубава; в нея се чувствуваше силата на обюздана кобила и пъргавината на млад лебед. След като се омъжи, тя като опрашено цвете загуби силата и свежестта си. Лицето ѝ увисна, бедрата се разплуха и сега я чакаше нова участ — участта на труда и грижите.

Акулата се отнасяше към жена си без нежност, но и без жестокост. Той я управляваше с мека непреклонност, като кон. Жестокостта и ласката му се струваха еднакво глупави. Никога не разговаряше с нея човешки, не ѝ поверяваше своите мисли и надежди, не ѝ откриваше своите неуспехи, никога не говореше с нея за богатството, което съществуваше само на книга, нито дори за реколтата на прасковите. И Кътрин би се поразила и обезпокоила, ако ѝ заговореше за тези неща. Нейният живот и без това беше достатъчно обременен с грижи, за да вниква още в работите и мислите на друг човек.

Мрачната къща на Уиксовци разваляше цялата ферма. Всяка година природата погребва в земята всичко, което не ѝ е нужно, а човекът дълго пази всякакви непотребни неща. В двора се търкаляха стари чували, вестници, парчета от счупени чаши и разбъркани намотки от тел. Нито цветя, нито трева нямаше около къщата. Те не растяха тук, защото мръсотията и сапунената вода бяха направили тази земя неплодна и неприветлива. Акулата поливаше своята градина, но не виждаше никакъв смисъл да харчи хубавата вода, като я излива край къщата.

Когато се роди Елис, жените от Райските пасбища тръгнаха на тълпи към дома на Акулата, готови да възкликват: „Ах, какво миличко дете!“ Но когато видяха, че наистина момиченцето е просто прелестно, те не знаеха какво да кажат. Всички ах и ох, с които жените се надяваха да уверят младата майка, че ужасното същество в нейните обятия е човече и че то няма да бъде чудовище, загубиха всякакъв смисъл. При това Кътрин гледаше на детето без онзи престорен възторг, с който повечето жени обикновено се стремят да скрият своето разочарование. Когато Кътрин видя, че момиченцето е красиво, душата ѝ се изпълни със страх, учудване и лоши предчувствия. Чудната красота на Елис криеше опасност. „Красивите деца — помисли си Кътрин — обикновено стават изроди, когато пораснат.“ Като си помисли така, Кътрин реши в себе си, че е предугадила коварните замисли на съдбата и с това е лишила съдбата от нейното могъщество.

В първия ден, когато съседите посетиха Кътрин, Акулата чу как една жена недоверчиво каза на друга:

— А момиченцето — да не му се нагледаш! Как стана така, че тя роди толкова хубаво дете?

Акулата влезе в спалнята и дълго гледа малката си дъщеря. После дълго размишлява над това в градината. Бебето наистина беше красиво. Глупаво би било да се мисли, че той, или Кътрин, или някой от роднините е имал нещо общо с красотата на детето: видът на всички беше много обикновен. Ясно беше едно: изпратена му е скъпоценна вещ, а понеже мнозина жадуват да получат скъпоценна вещ, Елис трябва да се пази. Акулата вярваше в бога, когато мислеше за него. Изобщо това мъгляво същество, което вършеше всичко, той не можеше да разбере.

Елис растеше и ставаше все по-хубава и по-хубава. Бузите ѝ пламтяха като алени макове, черните ѝ коси нежно се виеха като папратови листа, а очите ѝ криеха море от обещания. Когато някой надникнеше в замислените очички на детето, той си мислеше: „Има нещо в тези очи, цял живот не можеш ги забрави“. Но после изведнъж Елис извъръщаше главица и човекът казваше: „Не, какво прекрасно момиченце!“

Акулата виждаше, че мнозина се възхищаваха от красотата на момичето. Той забелязваше как мъжете се изчервяваха, когато поглеждаха Елис, а момчетата се биеха като тигри, ако тя беше наблизо.

На Акулата се струваше, че във всяко мъжко лице чете алчност. Когато работеше в градината, той често се измъчваше от измислени сцени, като си представяше как цигани крадат малката му дъщеря. Десетки пъти на ден той я предпазваше от най-различни опасности: от конски копита, от високи стобори, от стръмнини. Той безкрай повтаряше, че трябва да пресича пътя много внимателно. На всеки съсед, на всеки амбулантен продавач, а още повече на всеки непознат гледаше като на възможен похитител на дъщеря му. Когато в Райските пасбища започнаха да говорят, че са се появили скитници, Акулата не се отдалечаваше нито крачка от момичето. Случайните пришелци се учудваха с каква свирепост ги пъдеше Акулата от своята ферма.

Колкото се отнася до Кътрин, все по-цъфтящата красота на Елис засилваше нейните лоши предчувствия.

На Кътрин се струваше, че съдбата само дебне, за да нанесе страшния удар. Тя стана робиня на дъщеря си. Кръжеше над нея като птица и ѝ вършеше хиляди дребни услуги, които са нужни само на умиращия болен.

Макар че двамата Уикс така боготворяха детето си, че като скъперници съзерцаваха неговата красота, въпреки страховете и грижите им за него, те знаеха, че очарователната им дъщеря беше невероятно глупаво, скучно и тъпо момиче. Всичко това увеличаваше страха на Акулата. Той беше убеден, че тя не ще може да се защити и ще стане лесна плячка на всеки, който поиска да я грабне. На Кътрин пък се харесваше глупостта на дъщерята. Това даваше на майката много възможности да ѝ бъде полезна. Като я обслужваше, Кътрин

доказваше своето превъзходство и до известна степен намаляваше пропастта, която лежеше между тях. Радваше я всяка слабост на дъщерята, понеже това ги сближаваше и оправдаваше съществуването на Кътрин.

Когато Елис навърши четиринадесет години, към многото грижи на Акулата Уикс се притури още една.

Дотогава Акулата се боеше да не би дъщеря му да загуби красотата си, но сега го ужасяваше мисълта, че Елис може да загуби целомъдрието си. Малко по малко този страх погълна всички други страхове. Акулата почна да мисли, че ако Елис загуби невинността си, това ще бъде не само позор, но и разорение. Сега той ставаше много неспокоен и необикновено подозрителен, когато някой мъж или младеж се приближаваше до фермата.

Тази мисъл не му даваше спокойствие. Той постоянно предупреждаваше жена си да не изпуска Елис от своя поглед.

— Ти дори не можеш да си представиш какво може да се случи — повтаряше той и в безцветните му очички пламваше подозрение. — Ти дори не можеш да си представиш!

Умствената ограниченост на дъщерята увеличаваше страха му. „Всеки — мислеше си той — може да я обезчести. Всеки, който остане насаме с Елис, ще се отнася с нея както си иска. И тя от глупост не ще може да се защити.“ Нито един човек не пазеше така по време на бесуването своята получила награда кучка, както Акулата пазеше дъщеря си Елис.

От време на време Акулата започваше да се съмнява в невинността на дъщеря си, докато не го убеждаваха в това. Всеки месец той дотягаше на жена си. Определените дни той знаеше по-добре от Кътрин.

— Всичко ли й е в ред? — питаше ненаситно.

Кътрин отвърщаше презрително:

— Не още.

А след няколко часа пак:

— Всичко ли й е в ред?

Той не се оставяше, докато Кътрин не отговореше:

— Е, да, всичко й е в ред. А ти какво си мислеше?

Цял месец Акулата беше спокоен, но както преди много бдителен. Невинността беше опазена и затова трябваше да се пази.

Акулата знаеше, че ще дойде време — и Елис ще поиска да се омъжи. Но когато тази мисъл се мернеше в главата му, той се мъчеше да я пропъди и забрави. Омъжването на Елис му вдъхваше същото отвращение, както и безчестието. Дъщерята беше за него ценна вещ, която трябваше да се пази внимателно. За него това беше естетическа проблема, а не въпрос на нравственост. Ако я лишеха от невинността ѝ, тя щеше да престане да бъде ценната вещ, която толкова пазеше. Той не я обичаше, както бащата обича детето си. Той я гледаше жадно, като предмет, който няма равен на себе си по красота.

От месец на месец си задаваше въпроса: „Всичко ли ѝ е в ред?“ — и постепенно целомъдрието на Елис стана за него символ на здраве, на невредимост, на чистота.

Веднъж, когато Елис навърши шестнадесет години, Акулата се приближи до жена си със загрижен вид:

— Знаеш ли, ние не можем да кажем точно дали всичко ѝ е в ред. Разбираш ли, ние не ще бъдем сигурни в това, докато не я прегледа доктор.

Един миг Кътрин гледа втренчено мъжа си, като се мъчеше да разбере какво значат неговите думи. И изведнъж, за пръв път в живота си, тя избухна:

— Ти си мръсна, подозрителна свиня! Махай се оттук и ако още веднъж заговориш за това, аз... аз ще си отида!

Акулата беше малко учуден, но не се уплаши от нейния гняв. Ала се отказа да води дъщеря си на доктора, като се ограничи с ежемесечните въпроси.

В това време богатството на Акулата, което съществуваше само в неговата тетрадка, продължаваше да расте. Всяка вечер, когато Кътрин и Елис лягаха да спят, той запалваше лампата над масата и отваряше дебелата си тетрадка. В тези часове, когато пресмяташе своите доходи и разпределяше влоговете си, лицето му приемаше хитър израз, а безцветните очички се присвиваха. Устните му леко се движеха: в тази минута си представяше, че говори по телефона и прави поръчки на борсата. Неочаквано лицето му ставаше сурово и същевременно тъжно — в момента отказваше да откупи просрочена ипотека върху една добра ферма: „Неприятно ми е да постъпя така. Но вие трябва да разберете — това е мой бизнес“.

Акулата натопи перото в мастилото и записа в тетрадката си резултата от тази операция. „Да, салатата — мислеше Акулата. — Всички отглеждат салатата. Тя скоро ще наводни целия пазар. Май че трябва да посадя картофи и да си изкарам от тях добри пари. За картофи има хубава земя.“ И той записа в тетрадката си, че е засадил триста акра картофи. Акулата прочете набързо няколко реда. Тридесет хиляди долара лежах в банката и носеха само лихви! Парите практически бездействуваха. Това е позор! В очите на Акулата се появи съсредоточен израз. Той помисли как вървят работите на фирмата „Сан Джоуз Билдинг“. Те плащаха шест процента. Разбира се, не бива да се хвърля сляпо в тази работа. Предварително трябва да разузнае за тази компания. И като затвори тетрадката, преди да легне да спи, Акулата реши да се посъветва с Джон Уайтсайд. „Понякога тези компании фалират и чиновниците задигат парите и изчезват“ — мислеше тревожно Акулата.

Още преди семейството Монро да се засели в долината, Акулата подозираше всички мъже и младежи в лоши намерения по отношение на Елис, но след като се срещна с Джими Монро, всички страхове и опасения на Акулата се съсредоточиха върху разтурения Джими. Момчето беше слабо, с красиво лице, на което особено се отделяше чувствената уста; той гледеше наоколо като надут петел, с онзи дързък и самодоволен вид, който обикновено си придават младежите-ученици. Говореха, че Джими пие джин. Той носеше градски вълнени костюми и никога не обличаше комбинезон. Косите на Джими, намазани с брилянтин, блестяха и той се държеше така предизвикателно, че момичетата от Райските пасбища страшно се смуцаваха. Джими хвърляше на момичетата спокоен и циничен поглед и се преструваше, че не забелязва прелестите им. Той знаеше, че момичетата много харесват младежите с минало. Джими имаше минало. Той няколко пъти беше се напивал на танците в Ривърсайд, целувал бе поне стотина момичета и най-сетне имаше най-различни приключения под върбите на река Сълийнъс. Джими се стараеше да придаде на лицето си порочен израз, но понеже се боеше, че това не е достатъчно, пушна лоши слухове за себе си, които, за негово удоволствие, се разнесоха из Райските пасбища със светкавична бързина.

Тези слухове стигнаха и до Акулата Уикс. В душата на Акулата пламна ненавист към Джими Монро за отношението му към жените.

„Какво знае за живота красивата и глупава Елис в сравнение с такъв развален момък като Джими?“ — мислеше Акулата.

Акулата забрани на Елис да се среща с Джими още преди тя изобщо да го бе видяла. Акулата говореше за Джими с такава ярост, че в тъпия ум на момичето неволно се пробуди слаб интерес към Джими.

— Не дай боже да видя, че разговаряш с Джими Монро — каза веднъж Акулата.

— Татко, а кой е този Джими Монро?

— Ти няма какво да се интересуваш от него. Гледай да не те видя някога, че говориш с него! Погледнеш ли го само, кожата ще ти одера.

Акулата нито веднъж не беше ударил Елис по същата причина, по която никога не бе удрял и по порцеланова ваза. Той дори не се решаваше да погали Елис от страх да не я повреди. Елис никога не биваше да се наказва: тя растеше като тихо, послушно дете. Безнравствеността се ражда от фантазията и честолубието. Елис, нямаше нито едното, нито другото.

И пак въпрос:

— Да не си говорила с Джими Монро, а?

— Не, татко.

— Само да посмееш!

От това, че баща ѝ често повтаряше тези думи, в тъпата глава на Елис възникна греховното желание да види Джими Монро. Тя беше толкова раздразнена, че дори сънуваше Джими. Елис рядко сънуваше нещо, но ето че в сънищата ѝ започна да се явява един мъж на име Джими, приличащ на индианеца от календара. Той пристигаше в блестящ автомобил и поднасяше на Елис голяма сочна праскова. Когато тя захапваше прасковата, сокът се стичаше по брадичката ѝ и Елис много се смущаваше. В този момент майка ѝ я будеше, защото тя хъркаше. Кътрин беше доволна, че Елис хърка. Този недостатък изравняваше дъщерята и майката, макар това да не беше женствено.

Акулата Уикс получи телеграма: „Леля Нели почина миналата нощ. Погребението в събота“. Той седна в своя форд и отиде във фермата на Джон Уайтсайд да каже, че не може да присъствува на събранието на общината. Джон Уайтсайд беше председател на общината.

Преди да си тръгне, Акулата се замисли за миг и после каза:

— Исках да ви попитам какво мислите за компанията „Сан Джоуз Билдинг“?

Джон Уайтсайд се усмихна.

— Малко зная за тази компания.

— Аз имам тридесет хиляди долара, които ми носят само по три процента годишно. Струва ми се, че ако преценя всичко добре, мога да получа по-големи печалби.

Джон Уайтсайд стисна устни и лекичко духна на показалеца си:

— Май че компанията „Билдинг и Лоун“ заслужава риска.

— О, не, не обичам такива рискове. Не искам да рискувам — прекъсна го Акулата. — Ако не виждам реална печалба в нещо, не се захващам. Твърде много хора рискуват.

— Аз само така казах, мистър Уикс. Работите на „Джоуз Билдинг“ не вървят добре. И те са принудени да плащат високи проценти.

— Така или иначе, ще намина там — реши Акулата. — Отивам в Оуклънд на погребението на леля Нели и ще се спра за час-два в Сан Джоуз, ще намина в кантората на компанията.

Същата вечер в универсалния магазин на Райските пасбища се правеха нови предположения за богатството на Акулата, тъй като той беше успял да се посъветва с няколко души.

— Във всеки случай трябва да кажа едно — заключи Алън, — Акулата Уикс си знае работата, не може да се излъже. Той с мнозина ще се посъветва, пък и сам добре ще обмисли всичко, преди да се реши на нещо.

— Да, бива си го — съгласиха се присъстващите.

Акулата замина за Оуклънд в събота сутринта, като за пръв път остави жена си и дъщеря си сами. А в събота вечерта Том Бремън отиде у Уикс да покани Кътрин и Елис на танци в училището.

— О, не зная как би погледнал на това мистър Уикс — каза Кътрин с треперещ от страх глас.

— Но той нали не ви е казвал да не ходите? Така ли е?

— Да, но никога по-рано не е заминавал. Страхувам се, че няма да му хареса.

— Той просто никога не е мислил за това — уверяваше я Том Бремън. — Я се обличайте по-скоро!

— Да идем, мамо — каза Елис.

Кътрин знаеше, че дъщеря ѝ се съгласи така лесно да отиде на танци, защото беше много глупава, за да се страхува от баща си. А кой знае какво ще каже той? Кътрин се ужасяваше, като си помислеше за седмиците мъчителни разговори, които ще започнат след завръщането на Акулата. Тя вече ясно чуваше гласа на мъжа си: „Не разбирам как реши да отидеш в мое отсъствие. Когато заминавах, аз се надявах, че ти и Елис ще си гледате работата. А първото, което направихте, беше да отидете на танци“. А после ще започнат въпросите: „С кого танцува Елис? Какво ѝ каза той? Защо ти не чу? Ти трябваше да чуеш“. Акулата няма да се сърди. Но седмица след седмица непрестанно ще говори едно и също, докато Кътрин изобщо не намрази танците. А когато настъпи определеният ден от месеца, въпросите на Акулата ще бръмчат като комари, докато той не се увери, че Елис не чака дете. Кътрин смяташе, че всичко това не заслужава да слуша после разговорите на Акулата.

— Да идем, мамо — молеше Елис, — ние нито веднъж не сме ходили никъде сами.

Вълна от съжаление се повдигна в душата на Кътрин. Бедното момиче, то никога не е имало тайни. Елис никога не е говорила с момчета, защото Акулата не я оставяше да направи крачка без него.

— Добре — каза едва чуто Кътрин. — Ако мистър Бремън ни почака, ще отидем.

Кътрин изведнъж се почувствува много храбра при мисълта, че ще накара Акулата да се безпокои.

За селското момиче много голямата красота е пречка като недъгавостта. Когато селските момчета гледаха Елис, гърлото им се свиваше, ръцете и краката ставаха дървени, а вратовете се изчервяваха. Нищо не можеше да накара младежите да заговорят или да потанцуват с Елис. Напротив, пред нея те лудо танцуваха с по-малко красиви девойки, ставаха шумни като деца и вършеха всякакви лудории. Когато Елис се извъръщаше от момчетата, те я заглеждаха, но когато гледаше към тях, всякак се мъчеха да покажат, че не забелязват присъствието ѝ.

Елис, с която винаги се отнасяха по такъв начин, не познаваше красотата си. През време на танците никой не я канеше.

Когато Кътрин и Елис влязоха в училищното помещение, Джими Монро вече беше там, подпрян на стената. Той изглеждаше като

въплъщение на изящно безразличие и великолепна скука. Панталоните му имаха двадесет и седем сантиметра ширина, а носовете на лачените му обувки бяха квадратни като тухли. Черна пеперудка стоеше на яката на бялата му копринена риза, гладко вчесаните му коси блестяха. Джими беше градски момък. Той лениво се устреми към своята плячка. Преди Елис да успее да свали палтото си, Джими беше до нея. И с уморен тон, който беше усвоил още в училището, той попита:

— Танцуваш ли, малката?

— Какво? — попита Елис.

— Ще танцуваме ли?

— Да танцуваме? — Елис го погледна със своите обещаващи замъглени очи.

Безсмисленият ѝ въпрос се стори изведнъж очарователен, шеговит и в същото време намекващ за нещо друго, което развълнува дори циничния Джими.

„Да танцуваме!“ Той си помисли, че тя попита: „Само да танцуваме?“ И въпреки опита, добит в училището, гърлото на Джими се сви, ръцете и краката му затрепераха, а по врата му нахлу кръв.

Елис се обърна към майка си, която грачеше като сврака за домашните си работи с мисис Бремън.

— Мамо, може ли да потанцувам? — попита Елис.

— Разбира се — усмихна се Кътрин и додаде: — Повесели се поне веднъж.

Джими намери, че Елис танцува лошо. Щом музиката престана да свири, той каза:

— Хайде да поизлезем, тук е много горещо. — И я поведе в училищния двор.

В това време една жена, която стоеше на входа на училището, влезе в помещението и прошепна нещо на ухото на Кътрин; Кътрин скочи и изтича в двора.

— Елис! — извика тя с див глас. — Елис, върни се веднага!

Когато от сянката на дърветата излязоха двамата непослушници, Кътрин се нахвърли срещу Джими:

— А ти да се държиш по-далеч, чу ли! По-далеч се дръж от това момиче, че ще си изпатиш.

Цялата смелост на Джими се стопи. Той се чувствуваше дете, изпратено за наказание в къщи. Мразеше се за своя страх, но не

можеше да го надвие.

Кътрин поведе Елис в залата.

— Нали баща ти поръча да се държиш по-далеч от Джими Монро, а! — нахвърли се Кътрин върху дъщеря си. Тя беше уплашена.

— Той ли беше? — прошепна Елис.

— Разбира се, той. Какво правехте там, в двора?

— Целувахме се — отговори уплашено Елис.

Кътрин зина.

— О, боже — каза тя, — какво да правя...

— Лошо ли е, мамо?

Кътрин се намръщи.

— Не, не! Разбира се, не е лошо! — извика тя. — Хубаво е, но да не си посмяла да кажеш на баща си. Дори и да те пита, мълчи си. О, той ще полудее! Сега седни до мене и стой така цялата вечер. И да не си видяла вече този Джими Монро, чуваш ли? Баща ти може би нищо няма да научи. О, господи! Надявам се, че нищо няма да научи.

В понеделник, когато слезе от вечерния влак в Сълийнъс, Акулата Уикс се качи на автобуса и стигна до кръстопътя. Оттук пътят водеше право в Райските пасбища. Акулата хвана по-здраво своя куфар и тръгна. До дома му оставаха четири мили.

Нощта беше ясна, прохладна и звездна. От хълмовете се носеха слаби тайнствени звуци, които го зовяха към къщи. Тези звуци раждаха в главата му мечти и той вървеше, без да обръща внимание на пътя.

Акулата остана доволен от погребението. Имаше много красиви цветя. Плачът на жените и тържественият вървеж на мъжете предизвикаха у Акулата тиха печал, а това беше дори приятно. Мъдрият църковен обред, който никой не разбираше и не слушаше, като упойка вля в душата и тялото му сладки тайнствени сокове. Вратата на църквата се отвори за него и след час се затвори. От това общуване той изнесе силния навяващ дрямка аромат на цветята и миризмата на тамян, приближи се до вечността. Всичко това предизвика в него величествената простота на погребението.

Акулата не познаваше добре леля Нели, но погребението ѝ много му хареса. Роднините му се отнасяха към него с уважение и почит — види се, по някакъв начин бяха чули за богатството му. И сега,

връщайки се в къщи, той мислеше за всичко това и чувството на задоволство, което изпитваше, съкращаваше пътя му. Той бързо стигна до Райските пасбища и надникна в универсалния магазин. Беше уверен, че ще намери там някой, който ще може да му разкаже за всички събития, станали в долината, когато той отсъствуваше.

Алън, собственикът на магазина, знаеше всичко, което ставаше. При това той умееше да буди интерес към най-малката новина, като се преструваше, че не иска да говори. И най-дребната клюка предизвикваше голямо вълнение, ако я разкажеше старият Алън.

Акулата влезе в магазина. Освен стопанина тук нямаше никой. Старият Алън седеше на стол с подвижно облегалo и в очите му пламтеше любопитство.

— Чух, че си заминал — започна той с глас, който предразполагайте към доверие.

— Да, бях в Оуклънд — отговори Акулата. — Трябваше да отида на погребение. Същевременно мислех да уредя някои свои работи.

Някое време Алън от приличие не прекъсваше разсъжденията на Акулата, а после попита:

— Изкара ли нещо?

— Не зная какво да ти кажа. Интересувах се от една компания.

— Купи ли акции? — попита с уважение Алън.

— Да, малко.

Двамата помълчаха.

— Нещо да е станало, докато ме нямаше?

Алън незабавно се престори, че не иска да открива това, което знае. По лицето му можеше да се прочете почти естествено отвращение към известната клюка.

— Имаше танци в училището — най-сетне отстъпи той.

— Да, знаех.

Алън много се смути. В душата му несъмнено ставаше борба: да каже ли на Акулата това, което знае, разбира се, за Акулата, или да премълчи. Акулата с интерес наблюдаваше Алън. Той и по-рано беше виждал такива сцени.

— Е, какво? — подкани го Акулата.

— Чух, че скоро ще има сватба.

— Ха! Кой ще я прави?

— Един от нашите.

— Ама кой? — попита отново Акулата.

Алън се позабави.

— Ти.

Акулата се усмихна:

— Аз?

— Елис.

Акулата се втрени вкаменен в стареца. После застрашително пристъпи към Алън:

— За какво ми загатваш?

Алън разбра, че се е изпуснал. Той целият се сви от страх.

— Какво сте намислили, мистър Уикс?

— Какво имаш предвид, разкажи ми всичко! — Акулата улови Алън за рамото и силно го разтърси.

— Просто имаше танци.

— Елис беше там?

— Да.

— Какво прави тя там?

— Не зная. Мисля, нищо.

Акулата грубо дръпна стареца от стола. Краката на Алън трепереха.

— Говори! — настоя Акулата.

Старецът измънка:

— Елис просто излезе в градината с Джими Монро.

Акулата отново улови Алън за рамото и с все сила разтърси изплашения старец:

— Говори де, какво са правили там?

— Не зная, мистър Уикс.

— Говори!

— Е, мис Бърк... мис Бърк каза, че са се целували.

Акулата метна Алън като чувал и седна. Тази новина го потресе. Той свирепо гледаше Алън. В главата на Акулата никак не можеше да се побере мисълта за безчестието на дъщеря му. Той не вярваше, че този епизод е могъл да свърши само с целувка.

Акулата обърна глава и погледът му безпомощно запълзя по стените. Изведнъж Алън видя, че очите на Акулата за един миг се спряха на пушката във витрината.

— Да не си посмял! — извика Алън. — Тази пушка не е твоя.

Акулата дори не беше забелязал пушката. Но сега, когато Алън спомена за оръжието, Акулата подскочи към витрината, отвори я и извади тежката пушка. Той откъсна етикета с цената, пъкна една пачка патрони в джеба си и без да погледне стопанина на магазина, излезе и закрачи в тъмнината на нощта. Преди обаче да затихнат бързите стъпки на Акулата, старият Алън се спусна към телефона.

Акулата крачеше бързо към дома на Монро. В главата му безредно се носеха мислите. И макар да не вървя много, той вече беше твърдо убеден, че няма да убие Джими Монро. Сам Акулата не би стигнал до тази мисъл, ако не беше стопанинът на магазина. В този момент Акулата действуваше, без да мисли. Сега се мъчеше да си представи какво ще прави, когато стигне в дома на Монро. Може би все пак ще трябва да застреля Джими Монро?

Акулата чу шум на приближаваща се кола и се мушна в храстите. Колата мина покрай него с пълен ход. След малко Акулата се приближи до дома на Монро, но вече не чувствуваше никаква омраза към Джими. При мисълта, че дъщеря му Елис е загубила невинността си, в душата му възникна чувство на пустота. В неговата представа Елис вече беше мъртва, другояче не можеше да мисли за нея.

Скоро Акулата видя, че в къщата на Монро свети. Но Акулата вече знаеше, че не ще може да застреля Джими. Дори ако почнат да му се смеят. В душата си Акулата не беше убиец. Той реши да надникне във вратата им и да се прибере у дома си. Може би ще му се присмеят. Какво от това? Той не може да убие никого.

Изведнъж иззад тъмните храсти изскочи човек и извика:

— Хвърляй пушката, Уикс! Горещете!

Акулата с уморена послушност постави пушката на земята. Той позна гласа на шерифа.

— Здравей, Джек — каза Акулата.

И неочаквано от всички страни го заобиколиха хора. Между тях Акулата видя изплашеното лице на Джими. Изтръпналият баща на Джими каза:

— Защо си искал да убиеш моя син? Старият Алън ми телефонира. Джими никого не е обидил. А тебе аз така ще те наредя, че никому не ще можеш да вредиш.

— Ние нямаме право да го затваряме — каза шерифът, — той не е сторил нищо. Можем само да го глобим.

— Добре де. Тогава аз ще поискам глоба.

— Вземи по-голяма глоба — подкрепи го шерифът. — Акулата е доста богат човек. А сега да го заведем в Сълийнъс, там ще можеш да предявиш своите искания.

На другата сутрин Акулата Уикс, безразличен към всичко, се върна в къщи и легна на кревата. Той лежеше, без да затваря своите празни, уморени очи, а ръцете му висяха неподвижно като на мъртвец. Часовете минаваха, но Акулата не се помръдваше.

Кътрин беше в зеленчуковата градина, когато той влезе в къщата. Отпуснатите рамене, тъжно наведената глава на Акулата доставиха на Кътрин горчива радост. Когато Кътрин дойде да приготви обета, тя стъпваше на пръсти и заповяда на Елис да ходи тихо.

В три часа Кътрин отвори вратата на спалнята и каза:

— У Елис всичко е наред. По-добре да беше ме попитал, преди да предприемеш нещо.

Акулата нищо не отговори.

— Не ми ли вярваш? — каза Кътрин, уплашена от безжизнения му вид. — Ако не ми вярваш, можеш да отидеш при доктора. Аз ще изпратя да повикат доктора, ако не вярваш.

Акулата не се помръдна.

— Вярвам ти — каза той безразлично.

В тази минута Кътрин беше обзета от чувство, което никога не бе изпитвала. В нея заговори добрият гений. Кътрин седна на края на кревата и с уверен жест постави главата на Акулата върху коленете си. Тя направи това инстинктивно, после, като се подчини на това силно чувство, погали челото на Акулата. Акулата не се помръдваше. Той все гледаше в тавана. Кътрин продължаваше да го гали и Акулата изведнъж заговори.

— Аз вече нямам пари — каза той с празен глас. — Те ме взеха и поискаха десет хиляди долара глоба. Аз трябваше да кажа на съдията. Всички чуха. Всички знаят, че нямам пари. Та аз никога не съм имал. Разбираш ли? Тази тетрадка беше измама. Всеки ред в нея беше лъжа! Сега всички знаят. Аз трябваше да кажа на съдията.

Кътрин милваше главата му и нежното чувство продължаваше да расте в душата ѝ. Сега тя беше най-щедрата в света. В този миг на коленете ѝ лежеше целият свят. Съжалението я възвиси. Сякаш душата ѝ се стремеше да успокои всички страдащи по земята.

— Аз никого не исках да обидя — отново заговори Акулата. — Аз нямаше да стрелям в Джими. Не успях да се махна и те ме заловиха. Те са мислели, че съм искал да го убия. И сега всички знаят, че нямам пари.

Той лежеше размекнат, като гледаше нагоре.

Изведнъж нежността, която беше обзела Кътрин, я изпълни с необикновена сила. Сега Кътрин знаеше на какво е способна. Тя ликуваше от щастие. В този миг стана много красива.

— Не ти вървеше — каза тихо Кътрин. — Цял живот даде на тази стара ферма. Просто не ти вървеше. Откъде знаеш, че няма да можеш да спечелиш пари? Аз мисля, че ще можеш. Сигурна съм в това.

Докато седеше край него, в нея растеше съзнанието за силата ѝ. И Кътрин знаеше, че цял живот се е стремил към този миг. В тези минути Кътрин беше богиня, гласът на съдбата. Тя продължаваше да милва мъжа си по главата.

— Ние ще се махнем оттук — повтаряше тя. — Ще продадем тази ферма и ще се махнем оттук. И тогава ще имаш възможността, която никога не си имал. Ще видиш, аз вярвам в тебе.

В погледа на Акулата блесна жив пламък. Акулата се обърна, погледна Кътрин и видя колко е прекрасна. И докато той гледаше Кътрин, нейната сила сякаш се предаде на него. Акулата силно притисна глава към коленете ѝ. Кътрин се наведе към мъжа си. Тя се уплаши, понеже почувствува, че чудотворната власт я напуска. Изведнъж Акулата се привдигна. Той забрави Кътрин, но в очите му блестеше силата, която тя вля в него.

— Аз ще се махна, щом продам фермата! — извика той. — Пак ще имам пари! Пак ще удари моят час и ще покажа на хората кой съм аз!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.